

Beslisnota voor de raad

Datum 3 oktober 2023

Openbaar

Onderwerp Aanpak opgave vluchtelingen
Versienummer

Portefeuillehouder Peter Snijders en Dorrit de Jong
Informant Heleen Post
Afdeling Proces-, Programma- en Projectmanagement
Telefoon 06 25 77 82 25
Email H.Post@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 1.1.2 We vergroten de veerkracht van inwoners en buurten
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van

Bijlagen

Nota lange termijn aanpak opgave vluchtelingen 2023 - 2027

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De lange termijn aanpak voor de opgave vluchtelingen 2023-2027 vast te stellen en;
2. Daarbij rekening te houden met de impact en draagkracht van de stad en;
3. In te zetten op de volgende 3 hoofdlijnen:
 - a. Opvang en ondersteuning van Oekraïense vluchtelingen
 - b. Asielopvang en ondersteuning (crisisnoodopvang, AMV, Regionale Opvang Locatie)
 - c. Huisvesting en ondersteuning van statushouders (conform taakstelling)
4. De motie van 7 november 2022 ; Zwolle neemt haar verantwoordelijkheid voor het opvangen van nieuwe Zwollenaren' te beschouwen als afgedaan.

Datum 3 oktober 2023

Inleiding

We blijven de komende jaren verantwoordelijkheden behouden rondom opvang in de Zwolse keten van instroom- doorstroom- en uitstroom van vluchtelingen en statushouders. We willen stabiliteit organiseren in de huidige situatie en kunnen inspelen op de ontwikkelingen die op ons af komen.

In de opgave vluchtelingen komt veel samen; opvang, huisvesting, inburgering en organisatie. We willen binnen deze opgave regie voeren op de vraagstukken zoals de vraag naar tijdelijke opvang of huisvesting en deze in samenhang afwegen. Daarbij wegen we ook de impact op de stad en thema's als onderwijs, zorg en werk mee. Daarnaast bouwen we aan een inclusieve samenleving. Waarin we nieuwe Zwollenaren een thuis bieden die er woont of tijdelijk verblijft.

Een lange termijn aanpak draagt bij aan het organiseren van de gewenste stabiliteit in deze opgave en geeft ook houvast in het maken van keuzes. Bij het opstellen van de aanpak hebben we meegewogen wat de draagkracht van onze inwoners en organisaties is. Dit vraagt om een continu gesprek met de stad. Dit in lijn met de motie welke begin november 2022 door de gehele raad werd ondersteund om samen met raad en inwoners scenario's te ontwikkelen voor opvang van vluchtelingen.

Het proces om toe te werken naar een aanpak begon eind vorig jaar met wijkgesprekken, een dialoog met maatschappelijke organisaties en een enquête via een willekeurige steekproef onder inwoners, inclusief een deel van het burgerpanel, om een eerste indruk te krijgen. Op basis van deze eerste inzichten werden er dit voorjaar drie verschillende scenario's ontwikkeld. Deze scenario's zijn ontwikkeld op basis van de toenemende vraag naar huisvesting en opvang. Het college sprak op mei 2023 haar voorkeur uit voor scenario 2. In dit scenario voeren we uit wat er reeds besloten is, voldoen we aan onze wettelijke verplichtingen ten aanzien van opvang van vluchtelingen en huisvesting van statushouders en zijn we daarnaast solidair met de opgave. We nemen onze verantwoordelijkheid en doen meer dan van ons gevraagd wordt, maar maken ook keuzes.

Daarna zijn tijdens twee stadsdialogen de opvattingen van inwoners besproken met betrekking tot de opvang van vluchtelingen. Vervolgens is de raad via een [opinionenota](#) ook gevraagd een voorkeur uit te spreken voor één van de scenario's en gevraagd om aanvullingen of wensen aan het college mee te geven ten behoeve van de definitieve aanpak. De raad volgde grotendeels het voorkeursscenario van het college en heeft daarbij ook aangegeven dat wanneer de nood hoog is er ruimte is voor crisisnoodopvang.

Dit proces heeft uiteindelijk geleid tot de ontwikkeling van de huidige aanpak voor de opgave vluchtelingen welke nu voorligt voor besluitvorming.

De nota is op basis van 3 hoofdlijnen opgebouwd: opvang Oekraïense vluchtelingen (1), asielopvang (2) en statushouders (3). Per hoofdlijn wordt de aanpak en de richting die we voor ogen hebben beschreven. Daarnaast wordt de impact op de stad geanalyseerd. De aanpak bevat tot slot een uitvoeringsagenda.

Beoogd effect

We willen regie blijven voeren op de vraagstukken binnen de opgave vluchtelingen via een integrale en samenhangende aanpak. Daarbij houden we rekening met de impact op de leefbaarheid in de stad en de benodigde voorzieningen als huisvesting, zorg, onderwijs, dagbesteding, participatie en betaald werk.

Datum 3 oktober 2023

Argumenten

1. *We voelen ons solidair met de opgave vluchtelingen en nemen onze verantwoordelijkheid*

In lijn met de ambitie van het collegeakkoord: 'Zwolle is sociaal en inclusief', willen we verder bouwen aan een inclusieve samenleving. We betrekken daarbij de nieuwe Zwollenaren en zorgen ervoor dat Zwolle een thuis is voor iedereen die er woont of tijdelijk verblijft (zoals Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers in de crisishulpopvang). We nemen onze verantwoordelijkheid voor crisis(nood)opvang, opvang van mensen uit Oekraïne, de tijdelijke- en permanente Regionale Opvang Locatie (ROL), het vestigen van statushouders en het opnemen van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-ers).

2. *Opgaven komen samen en raken elkaar.*

De druk op de lokale organisatie van voorzieningen in het sociaal domein wordt naarmate de opgave groeit groter. Er is balans nodig tussen het aantal opvangplekken en wat er aan ondersteuning en begeleiding voor de diverse groepen nodig is.

3. *We maken ook keuzes daar waar nodig en wenselijk is.*

We beseffen ons ook dat de opvang van vluchtelingen nog langere tijd nodig is en de huisvestingstaakstelling van statushouders gezien de omvang en de zorgen rondom de woningbouwproductie een uitdaging is. Verder wordt het aantal geschikte locaties voor tijdelijke of langdurige opvang beperkt.

Regie voeren op de opgave vluchtelingen betekent ook dat we niet iedere vraag die op ons afkomt kunnen faciliteren. Deze lange termijn aanpak biedt houvast en geeft kaders waaraan we ook toekomstige keuzes kunnen afwegen.

4. *We houden rekening met de impact van (langdurige) opvang van vluchtelingen op de stad*

De groei van de stad wordt deels veroorzaakt door de tijdelijke opvang van vluchtelingen en het vestigen van statushouders, dit is een ontwikkeling die al jaren gaande is. Maar dit laat nu wel een versnelling zien. De druk op meerdere voorzieningen in de stad is al hoog. De stijgende vraag naar huisvesting, onderwijs, kinderopvang en zorg leiden nu al tot knelpunten. Om de huidige en toenemende vraag, mede als gevolg van de opgave vluchtelingen, aan te kunnen zijn maatregelen nodig. We kunnen echter niet op alle onderwerpen invloed uitoefenen als het gaat om bijvoorbeeld wachtlijsten of beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel.

In de aanpak is per onderwerp geschetst wat de situatie is, welke risico's er zijn en welke maatregelen er mogelijk zijn. Ter uitwerking van de aanpak opgave vluchtelingen volgt nog een uitwerking met daarin een voorstel van interventies als extra inzet en/of middelen.

5. *Bij locatiekeuzes letten we op spreiding en kijken we naar draagkracht in de wijk*

Bij de nog te maken keuzes op het gebied van tijdelijke opvang en later voor de permanente ROL houden we rekening met draagkracht van inwoners en organisaties en blijven we hierover in gesprek zowel op stads- en als op wijkniveau. We wegen locaties onder meer op basis van de 7 B's (beschikbaarheid, betaalbaarheid, bereikbaarheid, buurt, bespreekbaarheid, beheersbaarheid, bruikbaarheid).

Datum 3 oktober 2023

Risico's

1. *De toestroom blijft gestaag toenemen waardoor we gedwongen worden van onze aanpak af te wijken*

Gezien de prognoses m.b.t. de asielinstroom en Oekraïense vluchtelingen bestaat de kans dat er geen keuze is en gemeenten bijvoorbeeld opnieuw gedwongen worden om in te zetten op (langdurige) crisisnoodopvang. De focus houden op een aanpak gericht op door- en uitstroom van kansrijke asielzoekers en statushouders en het maken van keuzes daarbinnen blijft dan ook nodig.

2. *We voorzien op een aantal thema's knelpunten die niet of beperkt te beïnvloeden zijn.*

Op een aantal (maatschappelijke) thema's zoals zorg en onderwijs, worden knelpunten verwacht onder meer als gevolg van de komst van de ROL aan de Meeuwenlaan, langdurige opvang van Oekraïense vluchtelingen, maar ook gezien de komst van AMV-locaties (voor AMV-ers met en zonder een status). Er gaan op korte en op langere termijn risico's ontstaan. De impact verschilt per doelgroep. Doordat er bijvoorbeeld onvoldoende mogelijkheid is tot onderwijs worden nieuwkomers inactief. Dit kan op langere termijn leiden tot andere problematiek.

Als knelpunten niet op te lossen zijn met extra middelen of menskracht, dan accepteren we dat mensen niet de begeleiding krijgen die er wettelijk gezien geboden moet worden. We gaan dan voor kwantiteit (zowel in opvangplekken als in begeleiding) in plaats van kwaliteit.

3. *Maatschappelijke onrust over langdurige opvang van vluchtelingen vergroot.*

Uit de uitkomsten van de enquête onder bijna 500 inwoners blijkt dat een grote meerderheid het een goede zaak vindt dat er vluchtelingen worden opgevangen. Gedurende de stadsdialogen voor de zomer was dat ook het overheersende beeld. Toch lukt het niet goed om tegenstanders te bereiken. Je ziet vaak dat zij niet komen opdagen bij de gesprekken of pas wanneer voorstellen, voor bijvoorbeeld opvanglocaties, concreter worden. Inzet van de communicatie is erop gericht om te blijven informeren over de vraagstukken en waar dat kan ook inwoners actief te betrekken bij de aanpak van de opgave vluchtelingen.

Financiën

De financieringsstromen binnen de opgave vluchtelingen zijn divers. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen ontvangt de gemeente meerdere geldstromen vanuit het Rijk. De crisisnoodopvang door gemeenten wordt vergoed via het COA. Daarnaast maken wij kosten ten aanzien van huisvesting, inburgering en integratie van statushouders, voor de projectorganisatie en neemt het beroep op het sociaal domein toe. Het bestedingsvoorstel vluchtelingen en asielzoekers welke bij het najaarsmoment 2023 wordt aangeboden, geeft een inzicht in de diverse bestedingsvoorstellen die nu nodig zijn voor het realiseren van de opgave. De financieringsafspraken met het Rijk zijn vaak kortdurend en worden met enige regelmaat bijgesteld. Dit belemmert ons in het aangaan van lange termijn verplichtingen waardoor of voor duurdere kortetermijnoplossingen moet worden gekozen of wij moeten voorfinancieren uit eigen middelen.

Communicatie

De communicatie in Zwolle over het vluchtelingenvraagstuk heeft als doel om inwoners duidelijk te informeren, zonder te proberen hen te overtuigen van de noodzaak van vluchtelingenopvang. De kernprincipes zijn helderheid, toegankelijkheid, transparantie en tijdige betrokkenheid. Actieve deelname van inwoners wordt gestimuleerd, zowel voor de aanpak opgave vluchtelingen als voor de zoektocht naar permanente opvanglocaties (permanente ROL). Het proces verloopt geleidelijk, waarbij

Datum 3 oktober 2023

inwoners meer betrokken raken naarmate de opvanglocatie concreter wordt. Zwolle wil iedereen de kans geven om deel te nemen aan het gesprek, maar begrijpt dat dit niet voor iedereen mogelijk is. Daarom blijft de stad inzetten op heldere en transparante informatie voor alle inwoners, zelfs voor degenen die niet willen deelnemen aan gesprekken. Een volgende stap omvat de vorming van een meedenkgroep voor de permanente ROL, met inwoners uit de stad en later specifieke groepen zodra locaties definitief zijn.

Vervolg

Vanuit de aanpak opgave vluchtelingen vloeien maatregelen en interventies voort. In de uitvoeringsagenda zijn maatregelen en interventies opgenomen op basis van de 3 hoofdlijnen in de aanpak. Waar nodig worden separate besluiten voorgelegd.

Openbaarheid

Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer